

Nr 429**av herr Enlund m. fl.****om enhetliga regler för avdrag vid inkomstbeskattningen för resor med egen bil.**

Många människor är starkt beroende av den egna bilen vid resor till och från arbetet, för resor i tjänsten eller för transporter i den egna rörelsen. Trots ansträngningarna att särskilt i tätorterna begränsa privatbilismen till förmån för den kollektiva trafiken har bilens andel i det totala persontransportarbetet ständigt ökat. Utanför storstadsregionerna är flertalet människor helt beroende av den egna bilen för resor till och från arbetet eller i tjänsten.

Resor till och från arbetet

Arbetsresorna företas i regel utanför den ordinarie arbetstiden och ofta utan ersättning från arbetsgivaren. De är ofta tröttande och ekonomiskt betungande. Förändringarna på arbetsmarknaden tvingar många människor att arbeta på ansemliga avstånd från bostadsorten. Av hänsyn till familjen eller på grund av bindningar till hembygden föredrar många den dagliga pendlingen före en flyttning till den nya arbetsplatsen. Från samhällets synpunkt torde ofta pendlingen vara fördelaktigare än en inflyttning till tätorterna. Kommuner där sysselsättningen minskar kan genom pendlingen undgå motsvarande folkminskning. Befintliga bostäder och serviceanordningar kan utnyttjas och trycket på tätorterna minskas.

Enligt de regler som gäller vid inkomsttaxeringen beträffande avdrag för kostnader för resor med egen bil mellan bostad och arbetsplats åtnjuts ett schablonavdrag som vid 1975 års taxering utgör 3:80 kr. per mil intill 1 000 mil per år och 2:50 kr. per mil för körsträckor däröver. Denna avdragsrätt förutsätter dock att avståndet mellan bostad och arbetsplats är minst 5 km och att användandet av bil i stället för allmänt kommunikationsmedel ger en tidsvinst av minst en och en halv timme sammanlagt för fram- och återresan. Den som behöver bilen i tjänsten får göra avdrag för bilkostnad för resor till och från arbetet oavsett avstånd och tidsvinst.

Resor i tjänsten

När det gäller resor i tjänsten tillämpas helt olika regler för befattningshavare i statlig och kommunal tjänst i förhållande till övriga anställda.

Statliga och kommunala befattningshavare

Enligt kommunalskattelagen 32 § 2 mom. skall reskostnadsersättningar och traktamentsersättningar som utbetalas till arbetstagare icke tas upp som intäkt. Enligt taxeringsförordningen § 37 utelämnas dessa ersättningar i kontrolluppgifter från arbetsgivaren. I praktiken betyder detta att statliga och kommunala befattningshavares reskostnader i tjänsten får dras av vid inkomsttaxeringen med f. n. 5:40 kr. per mil för de första 700 milen, med 3:80 kr. för sträckor mellan 700 och 1 500 mil samt med 3:20 kr. för sträckor över 1 500 mil.

Befattningshavare i enskild tjänst

För personer i enskild tjänst gäller enligt kommunalskattelagen 32 § 4 mom. att reskostnaderna skall redovisas som intäkt. I gengäld får kostnaderna för resor i tjänsten i dessa fall dras av (kommunalskattelagen 33 §), och enligt anvisningarna till samma paragraf torde avdrag "med samma belopp som den anvisade ersättningen i regel böra medges i de fall då ersättningen ej överstiger vad som av staten i motsvarande fall anvisas". I den mån dessa anvisningar följs uppstår ingen orättvisa mellan å ena sidan de statligt och kommunalt anställda skattskyldiga, som helt slipper redovisa reseersättningarna, och å andra sidan övriga som måste redovisa ersättningen som intäkt och får göra motsvarande avdrag.

Men i de fall då en skattskyldig på grund av annan verksamhet, t. ex. som egen företagare, måste redovisa de verkliga bilkostnaderna (drift- och avskrivningskostnaderna) har taxeringsmyndigheterna möjlighet att reducera avdraget till därvid framräknat milpris. *Då uppstår den situationen att en reseersättning, som för flertalet skattskyldiga ej till någon del beskattas, i dessa speciella fall blir delvis beskattad.*

Olikartad behandling

I en till motion fogad *bilaga* redovisas skillnaderna mellan olika kategorier skattebetalare när det gäller möjligheterna att vid inkomsttaxeringen dra av kostnaderna för resor med egen bil.

Enligt vår mening finns det inga bärande skäl för att kräva särskild redovisning av de verkliga kostnaderna för bilen från de skattskyldiga som använder den i egen rörelse eller privat tjänst, så länge inte samma redovisning avkrävs samtliga skattskyldiga som åtnjuter avdrag för bilkostnad. Det bör räcka med att den skattskyldige uppger totala körsträckan för inkomståret samt hur denna sträcka är fördelad på privat körning och körning i egen rörelse eller i privat tjänst. Är denna fördelning enligt taxeringsmyndighetens bedömning rimlig, bör schablonavdrag kunna tillämpas för den sträcka som medför rätt till avdrag. Tvivlar taxeringsmyndigheten på rimligheten kan naturligtvis kompletterande uppgifter – t. ex. om totalkost-

naden för bilen – infordras enligt samma metoder som gäller vid kontroll av andra uppgifter i den skattskyldiges deklaration.

Av tabellen i bilagan framgår att den som kört t. ex. 2 500 mil till och från arbetet vid 1975 års taxering för sina bilkostnader får dra av ett 2 470 kr. lägre belopp per år än den som kört samma sträcka i statlig eller kommunal tjänst. Sedan det konstaterats att den förstnämnde på grund av sina bostads- och arbetsförhållanden har rätt till avdrag för sina bilkostnader för arbetsresor, kan det knappast vara rimligt att dessa kostnader skall anses vara 2 470 kr. lägre än för den statliga/kommunala befattningshavare som rest i tjänsten.

Synpunkterna i denna motion har tidigare framförts i motioner vid de två närmast föregående riksdagarna. I skatteutskottets betänkande vid fjol-årets riksdag (SkU 1974:7) avstyrktes motionen med hänvisning till att traktamentsbeskattningsutredningen skulle komma att beröra frågor om avdrag för bilkostnader såväl vid resor till och från arbetet som i tjänsten.

Traktamentsbeskattningsutredningen

Frågan om avdrag vid inkomstbeskattningen för bilkostnader har självfallet ett starkt samband med den skattemässiga behandlingen av övriga kostnader i samband med resor i tjänsten och till och från arbetet. I traktamentsbeskattningsutredningens betänkande (SOU 1974:45) finns viktiga principförklaringar som gäller hela problemkomplexet. I fråga om kostnads-situationen vid olika former av tjänsteresor resp. arbetsresor konstaterar utredningen att *det från rättvisesynpunkt inte torde kunna göras några mera allvarliga invändningar mot att den som pendlar utan att göra tjänsteresa i avdragshänseende behandlas lika med den som gör tjänsteresa i form av pendling.* Trots denna grundsyn presenterar utredningen inte några förslag som löser rättviseproblemen vid den skattemässiga behandlingen av traktamenten och avdrag för fördyrade levnadskostnader och resor.

Utredningen föreslår att alla traktamenten och reseersättningar skall betraktas som beskattningsbar inkomst. Därmed skulle befattningshavare i statlig och kommunal tjänst bli jämställda med befattningshavare i enskild tjänst vilka f. n. måste redovisa dessa ersättningar som inkomst. Om ersättningarna utgår enligt statliga bestämmelser, skall de vid inkomstbeskattningen liksom nu kunna kvittas mot avdrag av motsvarande storlek.

Utredningen föreslår vidare en utvidgning av den dispensgivning som nu tillämpas beträffande befattningshavare i statlig och kommunal tjänst samt vid vissa större företag och som innebär att den kontrolluppgift som arbetsgivaren lämnar till taxeringsmyndigheten inte behöver innehålla uppgift om traktamentenas och reseersättningarnas storlek. Genom denna vidgade dispensgivning kommer fler skattskyldiga att föras över till den grupp som inte får sina traktaments- och reseersättningar redovisade till taxeringsmyndigheten.

Men att denna grupp blir större löser enligt vår mening inte rättvisefrågorna för alla de skattskyldiga som fortfarande befinner sig utanför dispenssystemet. Detta framgår ganska klart av de överväganden som utredningen gör angående de traktamentslösa ställning. Utredningen ställer frågan i vad mån det är möjligt eller lämpligt att låta schablonbeloppen för de traktamentsberättigade få slå igenom att gälla som mönster även för de traktamentslösa avdragsbehov. Detta torde enligt utredningen ytterst få bero på vilka nivåer som kommer att väljas för normaltraktamentena. *"Blir dessa nivåer höga är det naturligt att praxis kommer att ställa sig tveksam inför en tämligen onyanserad följsamhet. Om nivåerna däremot avpassas försiktigare framstår en följsamhet som mer naturlig."* (Vår kursivering.) Enkelt uttryckt tycks detta resonemang innebära att om orättvisorna blir stora mellan de traktamentsberättigade och de traktamentslösa, så skall de inte utjämnas. Om de däremot blir relativt små, skall de tas bort helt.

Vi kan för vår del inte acceptera detta resonemang som vägledande för avdragsbestämmelserna för alla de skattskyldiga som hamnar utanför dispenssystemet, av vilka de traktamentslösa utgör en grupp. Om den traktamentsberättigade i sin deklaration får dra av uppburna traktamenten och reseersättningar utan redovisning av de verkliga kostnaderna, bör den traktamentslöse rimligtvis ha rätt till samma avdrag, om hans resesituation är densamma.

När det gäller avdrag för resor med egen bil föreslår traktamentsbeskattningsutredningen ganska små förändringar. Vi har tidigare i motionen refererat utredningens uttalande, att den som pendlar utan att göra tjänsteresa i avdragshänseende bör likställas med den som gör tjänsteresa i form av pendling. Men den principen har utredningen helt gått ifrån i sitt förslag till nya avdragsbelopp för kostnader för resor med egen bil till och från arbetet. Som framgår av kolumnerna 9 och 10 i tabellen kommer enligt utredningens förslag den som gör arbetsresor upp till 1 500 mil per år i ett ännu sämre läge än f. n. vid en jämförelse med en befattningshavare som i statlig eller kommunal tjänst reser samma sträcka. Vid 700 mils körning ökar skillnaden i avdrag från 1 120 kr. till 1 610 kr., vid 1 000 mils körning från 1 120 kr. till 1 820 kr. och vid 1 500 mils körning från 1 770 kr. till 2 170 kr. Först vid körsträckor över 1 500 mil innebär utredningens förslag en liten reduktion av skillnaden, men vid 2 500 mil har dock den som gör arbetsresor ett 2 270 kr. lägre avdrag än den som i statlig eller kommunal tjänst reser samma sträcka. (De angivna beloppen gäller om utredningens förslag skulle tillämpas vid 1975 års taxering.)

Vi har i denna motion huvudsakligen uppehållit oss vid avdragsbestämmelserna för kostnader för resor med egen bil. Vi är medvetna om att de frågor vi aktualiserar utgör en del av det problemkomplex som behandlas i traktamentsbeskattningsutredningens betänkande. Enligt vår mening har utredningen inte framlagt något förslag som löser de rättviseproblem vi vill aktualisera med vår motion. Vi föreslår därför att riksdagen hos re-

geringen anholder om åtgärder i syfte att, så långt det är möjligt, skapa enhetliga och för olika grupper av skattskyldiga likartade regler beträffande rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för resor med egen bil till och från arbetet och i tjänsten. Vi finner det naturligt att ifrågavarande regler ingår som en del i det förslag som så småningom kommer att utarbetas i anledning av traktamentsbeskattningsutredningens betänkande.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda föreslår vi

att riksdagen hos regeringen anholder om åtgärder i syfte att, så långt det är möjligt, skapa enhetliga och för olika grupper av skattskyldiga likartade regler beträffande rätt till avdrag vid inkomsttaxeringen för kostnader för resor med egen bil till och från arbetet och i tjänsten.

Stockholm den 24 januari 1975

ERIC ENLUND (fp)

VALDO CARLSTRÖM (fp)

KARL-ERIC NORRBY (c)

HANS NORDGREN (m)

ALLAN ÅKERLIND (m)

TORSTEN STRIDSMAN (c)

Avdrag vid inkomsttaxeringen för kostnader för resor med egen bil

Körsträcka mil/år	Avdrag kr./mil						Skillnad kr./år mellan kategori skattskyldiga för körsträcka 700, 1 000, 1 500 resp. 2 500 mil enligt kolumn		
	Egen rörelse	Enskild tjänst	Statlig/ kommunal tjänst	Till och från arbete		Skillnad mellan			
				Enligt nu gällande bestäm- melser	Enligt för- slag i SOU 1974:45	4 och 5			4 och 6
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0- 700			5:40 ¹	3:80 ²	3:10 ⁴	1:60	2:30	1 120	1 610
701-1 000			3:80	3:80	3:10	—	0:70	1 120	1 820
1 001-1 500			3:80	2:50	3:10	1:30	0:70	1 770	2 170
1 501-2 500			3:20	2:50	3:10	0:70	0:10	2 470	2 270
	Enligt utredning om verkliga kostnaderna								

¹ Om reseersättning utgår medges avdrag med belopp motsvarande ersättningen (eller med verkliga kostnader om ersättningen ej förslår) dock högst med vad som anvisas i statlig tjänst.

² Gäller under inkomståret 1974. 1975 har beloppen höjts till 5,60, 3,90 och 3,30.

³ RSV Dt 1974:48.

⁴ Beräknat på underlag för 1974 års taxering. Beloppet torde vara högre 1975.